

Item alia sunt duplia, alia simplicia. *Duplicia* sunt, quibus est annexa aliqua solemnis qualitas juris, videlicet Cura animarum, iurisdictio, Praeminentia, aut administratio rerum Ecclesiasticarum. Hinc Archidiaconatus est duplex, quia habet praeminentiam quoad locum magis honorarium. *Simplicia* sunt, quae nullam talen solemnitatem habent, sed infirma sunt ad preces, & officia Deo perfruenda: hujusmodi sunt Canoniciatus tam Cathedralium, quam Collegiatarum.

1266 Insuper alia sunt manualia, alia non manualia. *Manualia* sunt, quae conferuntur revocabiliter ad nutum Superioris: Talia sunt plura Regularem beneficia, quae nec sunt electiva, nec curata. *Non manualia* sunt, quae conferuntur in perpetuum, dum beneficiarii vivit, ita ut amoveri non possit, nisi in ponam delicti & haec sunt verè, & proprie beneficia.

1267 Demum. Alia sunt *Collativa*, quae conferuntur à libera voluntate corum, ad quod collatio pertinet.

1268 Alia *Electiva*, quae conferuntur mediante electione à Clericis, seu Canoniciis facta, legitime à Superiori confirmata. Alia sunt *Patronata*, quae nominante Patrono, ad quem spectat Clericum promovendum praetendere, ab Episcopo conferuntur.

1269 Beneficium personale, seu personatus, est illud, quod instituit ex redditibus certis, & stabilitibus, auctoritate Episcopi, in favorem aliquis personae, qua sola, vel alii duo, aut tres, juxta voluntatem fundantis, obtineant illud, & postea beneficium cesset, & redditus illi in alia opera per convertantur, juxta mentem ejusdem fundantis.

1270 Unde personatus sunt Beneficia Ecclesiastica, que primam consularum exposcunt, & obligant ad recautionem Officii Divini, sed non sunt perpetua. Vacant beneficium, si qui illud habet, nubat. Mendo in *Epit. verb. Beneficium*, num. 18.

1271 Capellania collativa, quae scilicet auctoritate Episcopi erigitur, ex num. 504. est beneficium, cui est annexum onus Officii Divini; adeoque dat titulum sufficiens ad Ordines Sacros, & jux spirituale ad fructus percipiendos; nec potest conferri, nisi Clerico, & à persona Ecclesiastica. Capellania vero non collativa, qua temporalis dicitur, est illa, in cuius erectione nulla intervenit Episcopi auctoritas, sed confitit in a-signatione determinata salaria pro celebratione, & servizio praestando; adeoque non est beneficium, nec obligat ad Divinum Officium, nec dat titulum ad Ordines; nec paucum de ea (si quod fiat) est sufficiens, bene verò, si fieri pro Collativa.

1272 Potest autem Capellana de consenso Episcopi fundari cum expressa conditione, ut non teneatur Capellani Officium recitare, donec sit initiatus in facie, Mendo *verb. Capellania*, num. 9.

1273 Non potest Beneficium conferri, nisi vacet, Trident. *Sess. 24. de Reformat. cap. 19.* ne quis alteri mortem procureret, aut opteret.

1274 Beneficium vacante, Collatoribus conceditur tempus sex mensum, intra quos si conferte negligant, ipsi privatim pro ea vice potest conferendi, & collatio ad proximum Superiori devolvitur, *cap. 2. de conc. Prabend.*

1275 Si autem provisio facienda sit per plurimam electionem pro Ecclesia Cathedrali, aut Regulare, conceditur tempus trium mensum, intra quos si electio celebrata non fuerit, provisio devolvitur ad Papam, ex jure novo *Extrav. ad Regimen 13. de Prabend.* Pariter trium mensum tempus conceditur pro Ecclesia Collegiata, si provisio facienda sit de Prelato Ordinariam Jurisdictionem habente in Clericos (ue Ecclesie). *Phabetus lib. 1. cap. 15. ex pluribus iuribus:* v. num. 1345. & 1346.

1276 Ecclesie vacanti tribus modis providerit potest: Per electionem, per postulationem, & per nominationem. *Electio*, est alicuius personæ idonee ad dignitatem Canonicae vocatio. *Postulatio*, est quadam gratia petitio Superiori facta de promovendo aliquem ad Prelacionem, ad quam de jure communi, propter defectum aliquem, vel impedimentum, eligi, seu promovi non potest. Unde postulatio est personæ, que prohibetur eligi, non propter vitium, sed propter defectum; puta si patiatur defectum naturalium, atatis, Ordinis, quatenus licet esse, aut in minoribus, &c. *Nominatio*, est presentatio unius, vel plurium à patrone facto Prelato, ad quem spectat Clerici promotio, & Beneficiorum collatio.

1277 *Electio*, *Postulatio*, & *Nominatio* convenienter in hoc. 1. Quod *Electio*, & *Postulatio* sit facta à maiori parte Capituli. Idem dicit Nominatione, si specie et plures. 2. Quod repellatur indignus.

Si tamen electio cum postulatione concurrit: videlicet si una pars suffragiorum Capituli potuerit unam perfornam, & alia eligat aliam: runc ut prevaleat postulatio, requiratur, quod postulantes sint duas tertias partes.

Quod si postulantes non aequaliter unam terciam partem, sed eligentes excedant unam terciam partem, preter electio, ex cap. *Scriptum 40. de elect.* Ratio est, quia postulatio est modus providendi extraordinarius, qui nimirum gratia: electio est modus providendi ordinarii magis fundatus in iure, & ideo minus requirit ad electionem: v. num. 1275.

1278 Differunt in hoc, quod per electionem acquirit jus electio ante confirmationem, jus inquam beneficii, & administrandi; nam electio dat beneficium, confirmatione vero solum dat exercitium. Per postulacionem jus acquiritur postulato post postulationis presentationem superiori factam.

Per nominationem jus acquiritur nominato post presentationem. Unde ante presentationem possunt postulantes, aut nominantes, à postulatione, aut nominatione recedere; minime post presentationem.

Verum tamen est, quod sicut, si electus administraret ante confirmationem, ejus electio cessat, ex cap. *jam dudum, de prabend.* Ita si postulatus administraret ante admissionem postulationem, privatur iure postulationis, ex cap. *Bona memoria.* Et sic pariter nominatus, si administraret ante admissionem. Hinc electio dicitur confirmari, postulatio & nominatio admitti.

1279 Item differunt: Quia electio, & postulatio sunt tantum de uno; nominatio de pluribus; putat de duabus aut tribus, ut primò nominatus censemur dignior, cap. *Quorundam de elect.*

Hinc, si unus tantum nominetur, erit quasi postulatio, non nominatio.

Denique differunt, quia electio fieri debet de digniori, Conc. Trid. *Sess. 24. de reform. cap. 18.* postulatio autem sit de ineligibili, non ob crimen, sed ob defectum dispensabilem, ut in num. 1276.

1280 Electio digni est nulla: unde electus non facit fructus suos, & tenetur illos restituere.

1281 Electio digni relatio digniori, etiam per confitum, est valida, sed illicita. Inmodum Faganus in lib. 5. *Cap. Mandato de Simonia num. 29.* cum Navarr. vult, quod impediens, ne poft concussum beneficium debet digniori, teneatur ad restitutionem: vid. infra tit. de restituitione.

Diana *part. 3. tract. 5. ref. 110.* subdit probable esse, & rurum in praxi, quod electores non teneantur ad restituitionem: factetur tamen affirmativa opinionem esse probabiliorē: v. *Tamb. tom. 1. lib. 8. tr. 3. cap. 4. & 3.*

1282 Diana cit. cum nonnullis, plures (air) effe cauas, quæ à mortali excusat eligentes minus dignum digniore relatio. Primo. Quando excessus dignitatis non est notabilis. 2. Quando dignus est indigena, dignior verò alienigena. 3. Quando major pars vult eligere minus dignum. Quod procedit (subdit ipse) etiam si electores jurarent eligere dignorem, & sic eligendus est minus dignus, quando est magis acceptus Conventui. In similius namque casibus impletur iuramentum secundum rationabiliorem intentionem jurantis. 4. Si alias omisso digno, & digniore, eligendus foret tertius indigenus. 5. Quando dignior praeficeretur alteri Ecclesie, & oportere illum postulare. 6. Quando dignior est impeditus negotiis externis, quae illum à residencia retardarent. 7. Si dignior non est experitus, sicut minus dignus. 8. Quando collator tenetur confirmare electum à Patrono. 9. Si Beneficium ex prima sui institutione per Ecclesiam acceptata conferendum sit alicui ex certa familia, vel oppido. 10. Si fundator beneficii Parochialis preferenter minus dignum. 11. Quando quis resignat beneficium. Ita ille.

1283 Illud certum est, quod dignior ille censendum est: *Qui omnibus pensatis, & respectu habito ad dñe. dñm, & mores utilior Ecclesie fuisse judicauit.* Ita com. v. infra tit. de restituitione.

1284 Hinc loquendo de Superioribus Regularebus, Port. *verb. electio*, num. 20. & 21. doctrissim ait:

par

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

91

par communis est inclinata infallibiliter ad Franciscum minus dignum sed tamen dignum: postulatum suffragari Franciscum minus dignum: quia tunc frustraneum est suffragari Petro digniori, & nemo tenetur ad actum frustraneum: *Vega in Sum. Moral. 1. ver. Elelio, cap. 1.* At si major pars inclinat ad indicatum, numquam licet illi suffragari.

Denique pro complemento, & consolatō aliquando Religiosorum, attendenda est doctrina D. Thom. quilibet 8. art. 6. quam tradit Comitolus lib. 1. resp.

Monialis ques. 77. cum multis, ubi ex D. Thom. dicit, quod licet simpliciter, & absoluto eligendus sit melior: hoc debet intelligi, quod non sit melior simpliciter, & absolu, sed sufficit, quod sit melior ad hoc officium, & hic est melior secundum quod. Et ponit ibi exemplum Comitolus: quod aliquando minus sanctus poterit habere maiorem potentiam, & industria faculatatem, vel aliquid hujusmodi, quod pro nunc magis conducit ad bonum commune, & operationes spirituales ordinantur ad bonum Ecclesie. Denique arbitrium boni viri debet penfate variis circumstantias temporis, personæ, &c. ex quibus inferre possit, quod quis pro nunc sit dignior secundum quid, id est, in ordine ad hoc officium: ita tamen ut numquam eligatur indignus.

Et Phabetus lib. 1. tit. 12. num. 7. inquit:

Quia ratione tradunt etiam Authores nonnulli, apud Azor. in cit. cap. 15. qu. 3. & 4. posse nonnumquam ignobilis doctio, ac sanctiori, præferri nobiliori, & potenteri, sufficienti doctrina, ac probitate do-

tatum, quando scilicet beneficium indiget defendere, vel protegere administrante; item præferti posse, qui certò cognoscitur esse digni, seu sufficienti doctus, & probus, relatio doctio, cuius vita ignoratur, de qua re extat etiam declaratio Cardinal. Cong. Conc. citata in Piafc. in *Praxi p. 2. cap. 5. art. 3. n. 10.* Ex eadem quoque majoris utilitatis Ecclesia ratione defensit, externo magis idoneo præferri debere idoneum, qui sit ex eadem civitate, vel de gemitu Ecclesie, ex cap. *Natus 13. dis. 61.* Præsumit enim utilius, & cum majori pertia administratur res Ecclesie, qui in eadem suam transeat etatem: & in *in Sacrum Cardinalium Collegium ex ipsis Cardinibus digniorum* eligit, ut præscribitur in *cap. Oportet, 3. cum seq. dis. 79.* quanvis extra Collegium aliis ipso dignior inventari.

Vide *Propri. 47.* ab Innoc. XI. damn. in *reg. 5.*

PLURALITAS BENEFICIORUM

1285 Cum uscumque generis, est prohibita eidem persone cuiusvis dignitatis, etiam si Cardinatus honor fulget, à Trid. *Sess. 24. de reform. c. 17.*

1286 Tria autem sunt capita, quibus beneficia redunt incompatibilia.

Primum, si requirant continuam residentiam personam. Talia sunt Beneficia curata, verbis gr. duo Parochia, duo Episcopatus, &c. que prout eidem conferri non possunt, nisi unum in titulum, alterum in commendam temporalem.

Secundum. Si sunt beneficia uniformia, sub eodem te-

to, v. gr. duo Canoniciatus in eadem Cathedrali, quamvis sint beneficia simplicia; quod dispositum est, ne ob beneficiorum confusione ministratur divinus cultus.

Tertium. Si unum ad congruum Clerici sustentationem sufficiat. Nam plura beneficia simplicia conferri eidem, cui unum sufficiat, est bona Ecclesia dissipare, non dispensare. Et Trid. cit. concludit:

Statim, ut in posteriorum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem, si ad usum eius, cui conferatur, honeste sustentandam non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens, summodo utrumque personalem residentiam non requiri, eidem conferre.

R E D I T U M E C C L E S I A E.

1287 A Conc. Rom. 2. cap. 4. sub Sancto Sylvestro i. ut patet in *Summ. Conc.* hæc facta fuit distributio.

Commendo autem vobis omnibus mibi consortibus monumentum hoc, ut de redditibus Ecclesie quatuor par-

tes fiant: quarum una cedar Pontifici (seu Episcopo), Altera Presbyteris, & Diaconi, & omni Clerico. Tertia Templorum, & Ecclesiarum reparacioni. Quartaria pauperibus, & infirmis, & peregrinis.

1288 Finis hujus dispositionis ortum habuit, quoniam in primitiva Ecclesia fides omnes (ut haberet Actum 4.) vivebant in communione; quia tamen laici ceperunt bona propria retinere, & modus vivendi in communione solum apud Clericos remansit; ideo edita fuit allata dispositio.

1289 Nunc autem (ait Bardi in *Selectis 1. 4. qu. 19. sect. 1. num. 8.*) recentis dispositio non viget cum illo rigore, saltem quoad omnia. Nam nunc Clericis Cathedralibus inferioribus sunt assignatae Præbenda, & Ecclesiis pro fabrica, & supellectilibus sunt applicati quamplures redditus, & oblationes; ut etiam advertit Barbosa de jure Ecclesie lib. 3. cap. 17. numer. 7. & 8. si id est subdit, rigorem illum de quarta parte fructuum eroganda Ecclesia, & Clero, remitti. Ita Bardi. Qui concludit ad præfens servandam esse confitudinem: vid. num. 1295.

De absentie tempore, vide hic n. 513. & num. 522. ad 547. De actate, v. tom. 3. & num. 104.

A P P E N D I X . XXIII.

Effata ex Tridentino circa Beneficia: & ex illis, que addit Barbosa in Tridentinum.

I. Quid non deferunt habitum Clericalem aut centem non deferunt, si moniti non corriganter, primo fructus Beneficiorum amittunt per sententiam Episcopi, præter alias penas. Deinde si denoumoniti persistant in habitu suo statu, ac gradu minime decenti, possunt, ac debent Beneficium ipsi privari ab Episcopis.

2. Beneficia non conferantur, nisi iis, qui tales sint, quales esse factorum Canonum, lege cautum est; alias collatio, seu provisio nulla.

3. Beneficia habentes, quanvis familiares sint Cardinalium ab ordinarii jurisdictione soluti non sunt ratione dictorum Beneficiorum.

4. Beneficia quibus ex primaria institutione cura amarum injuncta est in simplex beneficium non convertantur.

5. Beneficia regularia Regulatibus conferantur, cum dicaverint.

6. Beneficia secularia impetrare iis non licet, qui ad alium ordinem translati sunt.

7. Beneficiorum hereditariae successiones. Patrum decessus, odiose sunt.

8. Beneficiorum qualitatibus, & oneribus, que ex fundatione aut dotazione sunt, non derogandum.

9. Beneficium Ecclesiasticum habere debet qui prima Tonatura initiatus est, ut fori privilegio gaudent.

10. Beneficium aut Parochia unita Monasterio excepto, etiam aliena Diocesis visitatur ab Episcopo Loci,

11. Beneficium curatum obtinetur sufficit, quod sit constitutus in Minoribus ordinibus.

12. Beneficium habens constitutus tantum in minoribus ordinibus etiam si non defert habitum, & tonsuram clericalem, gaudent fori privilegio.

13. Beneficium non prohibetur obtinere clericis in Ecclesia, in qua eius pater numquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium, licet pro Capellano inservieret in eadem Ecclesia.

14. Beneficium patris non possunt obtinere filii, etiam naturales procreati ante clericatum.

15. Beneficium secundum ab Episcopo dari potest.

Non potest autem dari tertium.

16. Beneficium semel alienans non recuperat amplius idem.

17. Beneficium simplex habens, si sufficiens est ad commodam sustentationem, & aliud consequatur, est incompatible cum primo, & obtinere peccat mortaliter.

18. Beneficium unum non potest permutteri.

19. Beneficij collatio requiritur in familiaribus Episcoporum, ut possint ab eis, tam ad maiores, quam ad minores ordines promoveri.

20. Sine Beneficio, aut patrimonio potest quis ordinarii titulo fidejussionis, & titulo donationis.

21. Beneficia curata debent conferri per concursum.

Secus

Secus si beneficium curatum est accessorium Canonicatum.

Duo beneficia sub eodem testo requirentia residuum non possunt obtinere sine licentia Pape.

QUÆRES I.

1290 An Episcopi, & alii beneficiarii sunt domini redditum, seu fructuum, qui ex suis beneficiis ipsis provenient?

R Esp. esse veros omnium fructuum dominos, Bardi cit. Suare, Vaf, Bonac. Bannes, Scous, alii 20. Doctores apud ipsum. Infusor ex Canonistis, Fagnan. l. 3. cap. Si quis sanè de Pecul. Cler. n. 3. Pirthing. in Compend. lib. 3. titul. 25. §. 2. & 3. cum aliis multis.

Est contra Panorm. Sylvest. Palad. & alios, qui volunt esse dispensatores, & administratores. Item contra Cajetan. qui tener esse dominos quoad portionem fructuum sua sustentationi necessarium, quoad excessum verò dispensatores; & inde, si de superfluis disponant, non in pauperes, aut Ecclesiam, teneri ad restitucionem.

1291 Ratio communis & firma nostra restitucionis defumitur ex Conc. Trid. quod in sess. 24. cap. 12. de reforma contra beneficiarium Curatum, Canonicum, & Præbendum disponit, quod, nisi intra duos menses à die possessionis, fidei professionem emitat. Privetur dimidia parte fructuum, quos ratione etiam prebende, & residuum fecit suis.

1292 Item idem Concil. in sess. 23. cap. 1. de reconfitit loquens statuit, quod si quis abique legitima causa a Superiori approbata, a sua Ecclesia absit ultra tres menses, five continuos, five interruptos, sub eodem anno: Eum pro rata temporis absentia fructus suos non facere.

Ex quibus locis per locum ab opposto solidè inferatur, quod si fidei professionem præcepto tempore emitant, & ut supra, non absit, fructus suis facient; & consequenter, quod sint veri domini omnium fructuum, qui ex beneficiis Ecclesiasticis ipsis provenient.

1293 Idem confirmat Julius III. per Bullam: Cum sicut nobis, editam 26. Junii 1550.

Unde concludo cum Fagnano citat, & alii Episcopos, & Beneficiarios omnes equiparati usufruuntur in vita, & usfari in morte, quantum ad hoc, quod in vita habent verum dominium, non quidem proprietatis, & quod fundos, sed quod redditus, & fructus: vid. num. 1293.

1294 Objicis pro parte opposita quodam antiquos Canones, maximè c. Clericos 1. qu. 2. & c. Quoniam 16. qu. 1. ubi Hieronymus ad Damasum Papam ait: Clericos autem illos convenient Ecclesia stipendiis sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragant bona: Qui autem bonis parentum, aut suis sustentari possunt, si quod pauperum est, accipiunt, sacrificium profecto committunt, & per abusum talium, iudicium sibi mandanci, & bunt.

1295 Resp. cum Fagnano cit. num. 16. Bardi, & alii apud ipsos, tria esse distinguenda tempora. Primum primitive Ecclesia, tempore Apostolorum, quo omnes fideles vivebant in communi.

1296 Secundum, quo laici cuperunt bona propria possidere, & modus vivendi in communi remansit solum apud Clericos. Et hoc tempore communia sunt distributio in quatuor partes: ut in num. 1267. atque editi fuerunt relati Canones, de numer. 1294. quibus dispositum fuit, ut Clerici, qui bona patrimonialia possidebant, viverent solum de illis, & redditus Ecclesiae ex competentibus distribuerentur Clericis indigentibus, & aliis pauperibus.

1297 Tertium tempus est, quo cuperunt Clerici bona propria possidere, Ecclesia dotari, ex c. Nona, de Confess. dist. 1. c. Pastoralis, de his que sunt à Prelatis. Item pro Clericis, & ministris ecclesiis fuerunt tunc Beneficiales, & Præbendas, cap. 1. & per totam dist. 22. C. de mulcta, & Præbendas. Et hoc tempore depositum fuit, in cap. Episcopi, in c. Quia nos, de testam. & aliis juribus, ut Clerici possint licite vivere de redditibus Ecclesiae, & suis hereditibus bona patrimonialia relinquere.

Et novissimum Trid. relatum in tom. 3. à numer. 48. ad 73. dispositum, ut nullus Clericus ad Ordines Sa-

cerdos promoveatur, nisi beneficium, aut patrimonium possideat sua congrua, & honesta sustentationis sufficiens, sub pena Episcopo scienter aliter promoventi, ut teneatur de suis fructibus eum altere: v. loc. cit.

1298 Hinc clara constat, per relativos, & alios posteriores Canones cessales antiquos, & simul non viget rigorem distributionis in quatuor partes, ut dictum est num. 1288. Teneri tamen Episcopos de fructibus, qui sue honesta sustentationi superfluit, sub mortali elemosynas elargiri pauperibus, quibus aliter subveniri non posset, ut modo dicimus.

Corroborantur dicta ex iuribus nostri temporis nunc adducendis.

QUÆRES II.

1299 An Episcopi, & Beneficiarii possidentes sufficiens Patrimonium, possint licite de redditibus, & fructibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, & provenientibus Ecclesie, vivere justa decentia status, ac dignitatis, Patrimonio una cum fructibus servato ad alias usus, & de eo disponere, etiam aliis donando, prout ei placuerit?

R Esp. Posse. Doctores num. 1290. cit. Probatur ex Innoc. in cap. Episcopos nu. 1. de Prebend. Non credimus, quod qui habet beneficium, vivere debet de Patrimonio, sed de Altari: v. n. 1297.

1300 Quod est conforme dicto Pauli 1. ad Corinth. 9. Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis pastet gregem, & de lacte gregis non manducat, &c. Nec nisi, quoniam qui in sacrario operantur, que de sacrario sunt, edunt: & qui Altari deserviunt, cum Altari participant? Et 1. ad Timoth. 5. inquit: Diagnus est operarius mercede sua.

1301 Idem dicendum est de bonis propria industria acquisitis.

QUÆRES III.

1302 De quibus possit testari?

R Esp. Posse testari de bonis patrimonialibus, & propria industria acquisitis; minimè de fructibus beneficii, Doctores cit. num. 1290.

Probatur ex cap. Episcopi 12. quast. 1. ubi affertur decretum Conc. Agathensis, cap. 18. Episcopi de rebus propriis, vel acquisitis, vel quoad proprio habent, hereditibus suis, si voluerint, dereliquerint. Quidquid vere de provisione sua Ecclesie fierit, sive de agri, sive de fructibus, sive de oblationibus, omnia in iure Ecclesiae reservari censūmus.

Item ex Alexand. III. in cap. quia nos, de Testam. Licit Clerici de his, que paterna successione, vel cognationis iniuria, aut de artificio sunt adepti, seu dono non consanguineorum, & amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, pervenerunt ad ipsos, liberè disponere valeant, de his tamen, que confideratione Ecclesiae recuperent, nullum de jure facere possunt testamentum.

1303 Quibus accedit communis Ecclesia consuetudo, quia nedium pauperes, sed etiam civiles ad beneficia promoventes, eisque sustentantur.

1304 Dices: Beneficiarii sunt domini fructuum beneficii: igitur possunt de illis testari.

Respond. Negando consequentiam; quia stat, quod non possunt de illis testari, cum hoc, quod sint eorum dominii; nam etiam impones non possunt de suis bonis disponere, & tamen est eorum dominus. Ratio est, quia dominum est facultas disponendi de quo ad omnes usus à lege non prohibitos; à jure autem Ecclesiastico in relatis locis prohibitum est beneficiariis de fructibus beneficii testari, ad Clericorum cupiditatem cohendam, quoad parentes ditandos.

QUÆRES IV.

1305 Que sit congrua beneficiorum sustentatio?

C Ongrua sustentatio, pro qua licite beneficiarii potest fructus & provenientia Ecclesiastici applicare, non est eadem in omnibus, quia à quamplurimis circumstantiis attendendis dependet; unde remittenda est arbitrio prudentis.

1306 Et

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

1306 Et quidem sub congrua sustentatione veniunt non solum necessaria, verum etiam decencia juxta conditionem status, personæ, & circumstantiarum, Bardi in Sætulis l. 3. qu. 10. selt. 6. & 7. Fagnan. in lib. 3. c. Si quis sanè de Peculio Cleric. cum multis apud ipsos,

Sub congrua sustentatione comprehenduntur donationes remuneratorie, etiam liberales, & gratuitæ, maxime de confortudine: expensæ ad holipandum Magistrates, &c. hac namque decent, & convenient decori status, felicitati gubernii, & incremento virtutum.

1307 Hinc potest suis consanguineis & familiaribus donare usque ad status decentiam, ex cap. Studiat, in fin. 50. his verbis: Precipimus, ut tale beneficium sibi Ecclesia concedatur, quo & ipse, & sui sufficienter possint habere sua sustentationis solatium;

1308 Potest de Ecclesia redditibus forores, vel alias consanguineas dotare, si ex se, aut ex parentibus, ad quos primarij dotare spectat, satius non habeat. Fagnan. cit. ex c. 1. de cohabit. Cler. & Mulier.

1309 Cavendum autem est, ne quad consanguineos & nepotes sanguinis passio obsecet, & plus aquo exceatur. Unde (ut ex refer. Fagnano citat) D. Bernardus in declamatione super illis verbis Euangeli: Ecce nos reliquias omnia, sic ait: Vivat de altari, ut iuxta evan. Apostoli alimento, & quibus regatur habens, his contentus: si. De altari, inquit, vivat, non superbiat, non luxurietur, denique non ditesur, non sibi de bonis Ecclesie ampla palata fabricet, mutans quadratus, ne loculos inde congreget, aut superfluentes disperset, non extollat de facultatibus Ecclesie consanguineos sibi, aut nepotes, aut nepes impotens tradat: & Ambrosius lib. 1. de off. c. 30. relatus a D. Thom. in 2. qu. 185. art. 7. ad 2. Hoc est approbanda liberalitas, ut proximos semini tu ne depicias, si ergo cognoscas; non tamen ut illos dijores fieri velis, ex eo quod ut potes conferre in opibus.

1310 Infusor, quod aliquis usus, est attendinga moderatione Trident. Sels. 25. de reformat. cap. 1. Episcopis monita his verbis:

Quapropter exemplo Patrium nostrorum in Cont. Carthaginensis, non solum jubet, ut Episcopi modesta supelletilia & mensa, ac frugali vita contenti sunt: verum etiam in religiosa vita generi, ac tota eius domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc insisto fit alienum; quodque non simpliciter, Dei zelum, ac vanitatem contemptum profretur.

1311 Item consideranda venit. Primum ratio loci, ubi est beneficii. Plura namque convenient Episcopis urbium, quae est Regia Principis, aut caput Regni; quam Episcopo parva Urbs.

Hinc Paulus V. per Bullam in Eminentia editam 8. Aprilis 1566. facultatem concessit Clericis incolis, & civibus Urbis Romæ, & eius districtus infra decem milia, de omnibus redditibus, fructibus, & provenientibus Ecclesiasticis quomodolibet eis provenientibus, in eadem Urbe, ac eius districtu infra decem milia consipientibus, libere disponendi, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, in favore suorum consanguineorum, & affinitatis, aut perfornar extraneorum; atque etiam decrevit, ut illis ac intestato decedentibus, cadem ad eorum hæredes ab intestato perveniant.

1312 Secundum consideranda venit ratio nobilitatis personæ beneficii, aut dignitatis, seu qualitatis beneficii.

Hinc in Extrav. Exscrutabilis, Joan. 2. ubi obtinentibus ex dispensatione plures dignitates, personatus, aut beneficia curata, precipit, ut non possint retinere nisi unum, & simili ab hac lege excipiuntur Cardinales, & filii Regum, quibus proinde plurimum incompatibilium beneficiorum retentio conceditur.

1313 Cuius rei due sunt rationes, una, quia innuitur in Extravag. relata. Nam Cardinales summo Pontifici Universalis Ecclesie interficiendo, singulis Ecclesiis profunt.

Alia, quia ipsi Eminentes dignitatis (ait Fagnan) convenienti familiari apud se habent claros, minimè soridores, vel obscuros. Hinc (ut idem recte obseruat) in processio litterarum commendare beneficium, hac solent apponi verba: Ut tuum statum iuxta Cardinales sublimatorem decentius tenere, & expensar onera, quae iugiter de necessitate subire oportet, facilium proferre vates.

1314 His de causis novissimum Clements IX. in Com-

finie. 19. incip. Cum à prima, edita 28. Febr. 1668. apud Bullarium Lanfræc., tom. 6. Privilegia S. R. E. Cardinalium testandi de bonis, ac iuribus ab ipsis, dum vivunt, quomodolibet acquisitis à bonis redditibus, emolumentis, & iuribus Ecclesiasticis, extendit etiam ad fructus, civiles, aut naturales inconfunditos vel cum aliis ipsis bonis non commixtos, aut eorum patrimonio non incorporatos, atque etiam ad fructus pro afflictibus honorum, ac iurium quorundamque, si fructus tam civiles, quam naturales conductoribus, & affectuariis locati, & concessi per illos erunt percepti, quavis temni solutionis afflictum per locatores fuerint participitate convenit. Hæc Pontifex.

QUÆRES V.

1315 An si beneficium sit tenuum, & congrua sustentatione detracta, nil pro pauperibus superfluit, adhuc fructus beneficii sint dividendi?

R Epondeo cum Fagnano in l. 3. cap. Si quis sanè de Peculio Clericorum à num. 25. alimenta Clerici tui effe anteponeant,

Probatur ex cap. Nulli Episcoporum. His ita responderetur 14. qu. 1. Sicu perfectione charitatis manente, lites res Ecclesie omnibus debeant esse communes, primum tamen sibi, & sua Ecclesie deservientibus subministrare, reliqua, que supersunt fiduciam usibus ministrans; ita & prebende Ecclesiarum, eadem charitate manente, pietate, & religione possum distribui, ne iure rebus Ecclesie, ut propriis, sed ut communibus utilitatibus deserviatur, ut ex his, que sibi assignata sunt, primum sibi necessaria percipias: se quod vero suis necessitatibus superfluit, in communes ejus Ecclesie expendat.

Ei D. August. relatus in cap. Qui vult de Poenitent. dist. 3. ait: Qui vult elemosynam ordinare dare, a se ipso debet incipere, & eam sibi primum dare; si enim elemosyna opus misericordie, verisimile dictum est: Misericordia anima tua placens Deo.

1316 Ratio est: quia alimenta ex redditibus beneficii debentur Clerico ex justitia, pauperibus ex charitate. Unde pauperibus debentur superflua: à num. 41. ad 45.

1317 Concluditur, alimenta beneficiarii esse anteponenda reparatio Templi, ex cap. De his, de Ecclesiad. Reparationem variò Templi, cum spectet ad Dei cultum, esse anteponendam sustentationi pauperum.

1318 Authoritatis, que adiuti possunt in contrarium, sunt intelligenda de fructibus, qui superfluit, detraha decenti beneficiarii sustentatione; hi quidem sunt dividendi. Ita Fagnanus cit.

1319 Conati autem debent Beneficiarii, ut Templo, quorum beneficia sunt eis commendata, decentibus supellectilibus, & necessaria reparatione non destituantur; sed in quantum possunt, de illis provideant. Infusor attendere debent, an Commendæ, & Abbatia Ecclesiastice ipsi collata, sive fundata cum aliquo onere alicui pauperes. Ac proinde recolenda sunt dicta num. 1309.

QUÆRES VI.

1320 An Episcopi, & beneficiarii non erogantes pauperibus redditus superfluous beneficiorum, aut eis ad malos usus abentes tenentur ad restitucionem?

A Fiftiani Doctores cit. num. 1290. qui tenent esse veros dominos fructuum.

1321 Respondeo, peccare mortaliter, sed non tenet ad restitucionem. Doctores cit. 1290. qui tenent esse veros dominos fructuum beneficiorum.

Probat validam, & clara auct. Divi Thomæ 2. 2. qu. 185. art. 7. apud Fagnanum cit. Si Episcopo portio separatis ab aliis effigientur, portio de illa disponere, ut de patrimonio, & peccare male disponendo contra charitatem, non contra iustitiam, nec tenent ad restitucionem. Si autem portio illius non est separata, eis fidei divisa committitur, qui se suam portionem faciat pando majorum, non est in mala fide; aliis si estet magnus excessus, non esse fideli dispensator, & est restitucionis obnoxius.

1322 Item in quodlib. 6. art. 12. ad 3. docet alio modo

Examen Confessariorum. Tom. I. Pars II.

modo esse discurrendum de redditibus Hospitalium, ac de redditibus beneficiorum: his verbis: *Alier dicendum est de illis Ecclesiasticis bonis, que principaliter sunt attribuenda necessitatis pauperum, & ex consequenti necessitatibus ministrorum, sicut sunt bona hospitalium, & aliorum hujusmodi: & aliem de illis bonis, que sunt principaliter attributa usibus ministrorum, sicut sunt probenda Clericorum, & alia hujusmodi; nam in primis bonis peccatum committitur non solum ex abusa, sed etiam ex ipsa rerum conditione, dum aliquis in suis usus affinit, quod est alterius; & ideo teneat ad restitutionem tamquam defraudator rei alienae. In secundis vero bonis non committit peccatum, nisi per abusum, sicut & de bonis patrimonialibus dictum est. Unde non teneat quis ad restitutionem, sed solum ad panitentiam peragendam.*

Ubi (ut videt) S. Doctor, quantum ad onus restitutionis, discurrevit de redditibus Beneficii sicut de redditibus patrimonialibus; adeoque vult, quod sit coram constet sive facta animo donandi Ecclesie.

1323 Non tenetur igitur ad restitutionem, si frumenti superfluos beneficiorum pauperibus non erogent, sed eis abundantur; peccare vero mortaliter contra charitatem, quia iure naturali & divino tenetur pauperibus subvenire.

1324 Hinc Mendo in Epit. ver. beneficium Eccles. num. 7. recte addit: *Quod si ex Ecclesiasticis frumentis quis derabit aliquid à necessariis ad sui statu decenniis, id non tenetur erogare pauperibus, sicut nec id, quod luterat pro celebratione Missa, pro comitandis funeralibus, pro concionibus, pro labore administrandi Sacramenta, pro aliisque ministeriis, & probabiliter pro distributionibus quotidianis, dum be totam, aut ferre totam summarum reddituum non constituant. Quare & testari possunt de illis ad usus profaros licet.*

1325 Nomine pauperum veniunt etiam Hospitalia, Ecclesia pauperes, Domus Religiosorum, & ipsi Religiosi.

Q U A R E S VII.

1326 An quando beneficiarii peccant dando, etiam ipsi accipientes peccent? Peccate, si inducent, vel excent dantem; minimè, si sine inductione donata acceptent, tenet Tambur. tom. I. lib. 8. cap. 2. §. 4. num. 2. cum de Lugo, quia in primo caso sunt causa peccati alterius, in secundo autem non sunt causa, sed tota malitia est ex parte dantis.

Vide dicta de scandalo a num. 321.

1327 Certum tamen est, eos non teneri ad restitutionem, quia validè accipiunt.

Q U A R E S VIII.

1328 An Episcopi penas pecuniarias possint sibi applicare? Offe sibi, aut sue Camere applicare, & non habent eis onus applicandi pli operibus, tenet Riccius, Zerola, & Barbosa, apud Bardi in *Seletis lib. 3. quest. 10. sect. 12.*

1329 Dico tamen, non esse recedendum à Concil. Trident. *Sess. 25. de Reformat. cap. 3.* quod sic disponit: *Sed licet ei, si expedire videbitur, in causis civilibus, ad forum Ecclesiasticum quamodolibet persueritibus, contra quoquemque, etiam laicos per multas pecuniarias, que locis pli existentibus, ex ipsis, quod exacte fuerint, assignentur.*

Q U A R E S IX.

1330 Ad quem spectent bona à beneficio acquireta, & meliorationes ab eo in rebus Ecclesie factae? Resp. cum Pirbing, lib. 3. tit. 26. §. 3. in comp. R. Si beneficiarius nullum, aut tenue patrimonium habeat, bona ab eo empta, pura fundus, prædia, &c. ad Ecclesiam spectant, quia ex fructibus Ecclesie censetur empta, *cap. investigandum, 1. de Peccato Cler.* Potest tamen eorum fructibus uti, dum vivit.

1331 Si amplius patrimonium, dum bona emit, habet, & beneficium tenuerit, spectant ad beneficium, ejusque heredes, quia censeri debent ex fructibus patrimonialibus aquista, adeoque illorum naturam fe-

quentur, ut in num. 1302. eo maximè, quia delictum in dubio non est presumendum. Nisi constet, fusse ab eo empta animo donandi Ecclesie, seu nomine Ecclesie. Addit tamen Pirbing, talis posse contingere casum, sive proprio, sive alieno nomine bona empta sint, ut sint inter Ecclesiam, & heredes dividenda, nisi certò constet, quod fuerint ex redditibus patrimonialibus empta. *c. Inquirendam 4. hujus sit.*

1332 Bona donata beneficiorum ratione eius personæ, ad ipsum spectant, ut bona patrimonialia, & quasi patrimonialia; bona vero ei donata pro servitio Ecclesie, ad Ecclesiam spectant, sive immobilia sint, sive mobilia; unde coram non est dominus, sed fidelis administrator.

1333 Meliorationes factæ in fundo Ecclesie ex fructibus beneficii, ad Ecclesiam spectant, & solum beneficiorum ulti potest, dum vivit; si sunt factæ ex fructibus patrimonialibus, debent estimari, & premium talis estimationis transit ad heredes, nisi constet sive facta animo donandi Ecclesie.

Q U A R E S X.

1334 An Religiosus ad Episcopatum assumptus sit dominus frumentum?

Prima opinio affirmit, esse dominum, & de illis disponere posse, ut Episcopi seculares, Medina, Palatus, Sotus, Angles, Vazquez, Hurtado, apud Bardi in *Seletis lib. 3. quest. 10. sect. 16.* Ratio est; quia luterat pro celebratione Missa, pro comitandis funeralibus, pro concionibus, pro labore administrandi Sacramenta, pro aliisque ministeriis, & probabiliter pro distributionibus quotidianis, dum be totam, aut ferre totam summarum reddituum non constituant. Quare & testari possunt de illis ad usus profaros licet.

1335 Nomine pauperum veniunt etiam Hospitalia, Ecclesia pauperes, Domus Religiosorum, & ipsi Religiosi.

Q U A R E S VII.

1326 An quando beneficiarii peccant dando, etiam ipsi accipientes peccent? Peccate, si inducent, vel excent dantem; minimè, si sine inductione donata acceptent, tenet Tambur. tom. I. lib. 8. cap. 2. §. 4. num. 2. cum de Lugo, quia in primo caso sunt causa peccati alterius, in secundo autem non sunt causa, sed tota malitia est ex parte dantis.

Vide dicta de scandalo a num. 321.

1327 Certum tamen est, eos non teneri ad restitutionem, quia validè accipiunt.

Q U A R E S VIII.

1328 An Episcopi penas pecuniarias possint sibi applicare? Offe sibi, aut sue Camere applicare, & non habent eis onus applicandi pli operibus, tenet Riccius, Zerola, & Barbosa, apud Bardi in *Seletis lib. 3. quest. 10. sect. 12.*

1329 Dico tamen, non esse recedendum à Concil. Trident. *Sess. 25. de Reformat. cap. 3.* quod sic disponit: *Sed licet ei, si expedire videbitur, in causis civilibus, ad forum Ecclesiasticum quamodolibet persueritibus, contra quoquemque, etiam laicos per multas pecuniarias, que locis pli existentibus, ex ipsis, quod exacte fuerint, assignentur.*

Q U A R E S IX.

1330 Ad quem spectent bona à beneficio acquireta, & meliorationes ab eo in rebus Ecclesie factae? Resp. cum Pirbing, lib. 3. tit. 26. §. 3. in comp. R. Si beneficiarius nullum, aut tenue patrimonium habeat, bona ab eo empta, pura fundus, prædia, &c. ad Ecclesiam spectant, quia ex fructibus Ecclesie censetur empta, *cap. investigandum, 1. de Peccato Cler.* Potest tamen eorum fructibus uti, dum vivit.

1331 Si amplius patrimonium, dum bona emit, habet, & beneficium tenuerit, spectant ad beneficium, ejusque heredes, quia censeri debent ex fructibus patrimonialibus aquista, adeoque illorum naturam fe-

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

95

Et Faghanus lib. 3. cap. ad audientiam, de Cler. non resid. n. 18. ait, proprium esse duplicit generis; unum importat verum dominum, & proprietatem, quale habent homines secularis: alterum intelligitur proprium quad liberam administrationem, quale habent beneficiarii, &c. & secundum hoc Clerici secularis, & Religioni habentes administrationem, hoc est beneficia in titulum, aquiparantur quad potestatem dispensandi suorum beneficiorum. Card. Navar. in c. non dicatis num. 10. & 11. Rota, &c. ita Fagan.

RENUNTIATIO BENEFICII

1337 *E*st spontanea beneficii cesso legitime facta. Est duplex, tacita, & expressa. Tacita fit, quando quis aliquid agit, quod ex natura rei, aut ex statuto juris retentioni beneficii opponitur, ut si Clericus beneficiarius nuberet, Religionem profiteretur, aut Militiam assumeret, &c. His namque actibus est annexa vacatio, exir. 1. de Cler. conjug. c. beneficium, 4. de reg. in 6. cap. fin. de Cler. non residensibus; tunc namque confutetur per actum facti renuntiatio.

Expressa, fit per scriptum Ordinatio presentatum, in quo deber exprimi justa causa, v. gr. infalibilitas actis loci beneficii, impossibilis moralis residenzia, implacatio ad negotia incompatibilia, &c. v. n. 1341.

Renuntiatio expressa est duplex, simplex, seu absoluta, & conditionata. Absoluta est qua sit abfque conditio, aut pacto. Conditionalis est, qua sit sub aliqua conditio, aut pacto.

Ut sit valida, requiritur acceptatio, seu consensus superioris, cap. Almonet 4. de rerum. Nominis superioris non venit ille, qui præcise potest beneficium conferre; sed illi qui potest beneficium privare, qui scilicet jurisdictionem supra beneficiarium habet; hujusmodi regulariter sunt Episcopi, etiam quodam beneficium illa, que sunt Papa reservata solidum quadam collationem, que scilicet Episcopus conferre non potest, sed potest illis privare.

Quamvis enim plura sint beneficia, & dignitates, quorum collatio ex jure Canonico est reservata Summo Pontifici, ut Ecclesiæ Patriarchales, Episcopales, &c. ut in regulis Cancellariae Apofolicae, quas referunt Canonizata, & brevia Phœbus lib. 1. tit. 13. plura etiam sunt, que sunt reservata Pontifici, vel tatione sue libertate dispositionis, & jurisdictionis, quatenus ipse velit beneficium conferre, evius collatio ad Episcopum spectaret; vel ratione deviationis ob negligientiam, vel delictum inferiorum Ordinariorum.

Insuper extat reservatio mentium, & alternativa: datur enim mentes Apololiti, in quibus quoniamis beneficiorum, alter quam per resignationem vacantum, spectant ad Summum Pontificem. Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis personaliter in suis Ecclesiæ residentibus conceditur alternativa ex mensuram, in quibus si vacent beneficia libera, & ab illis, v. gr. à Patronis independenti, possint illa conferre; ita Januarius postulat ad Papam, Febrianus ad Episcopum; Martinus ad Papam, Aprilis ad Episcopum; & sic alternatio quodammodo mensis.

RENUNTIATIO, SEU RESIGNATIO CONDITIONALIS

1338 *N*on potest fieri, nisi in manibus Papa; unde non potest ab Episcopo admitti sine autoritate Summi Pontificis. Ita S. Pius V. per Bullam 58. editam 1. Aprilis 1568. incep. *Quanta Ecclesie, Talis, 1. est renuntiatio beneficii facta in favorem tertie personæ, sub conditione aliquo pensionis solvendi ipsi resignanti, vel alteri: v. n. 1209. & 1264.*

2. Facta sub conditione, seu cum reservatione regres-sus, vel ingressus, aut accessus. Cum reservatione Regressus fit, quando quis beneficium jam adecum alteri renuntiat, reservando sibi jus ad beneficium redeundi, si resignatarius premovatur. Cum reservatione Ingressus fit, quando quis post beneficium collationem sibi factam, ante possessionem illud alteri renuntiat, sub conditione, ut resignatarius premovatur, possit propria autoritate in ejus possessionem ingredi. Cum reservatione Accessus fit, quando beneficium alicui incapaci, v. gr. pueri destinatum, alteri interim confertur, sub

conditione, ut incapacitate illius cessante, v. gr. post legitimam etatem, possit ille propria autoritate ad beneficium alteri collatum accedere, & pro se accipere. Hinc ingressus, regressus, & accessus est prohibitus per Trid. Sess. 15. de reformat. cap. 7.

1339 *R*esignatio, seu renuntiatio beneficii facta sub conditione praecisa, ut conferatur alicui certa persona, absque alio addito, aut pacto ex relatis à Castro, p. 2. tractat. 13. disp. 6. part. 2. §. 1. num. 3. & alii, vocatur simplex in favorem, & consequenter, quod possit ab Ordinatio admitti. Alii apud Pirbing. lib. 1. tit. 9. fol. 5. §. 4. volunt, quod possit ab Episcopo admitti, ita tamen, ut dicta clausula rejiciatur, & habeatur pro non adiecta; nam resignans non potest Episcopum resignationem admittentem obligare, ut beneficium renuntiatum certa persona conferat; sed potest liberè cui velit conferre, unde persona à resignante designata si conferat, liberè conferre, non ex vi conditionis resignatio.

Dicendum tamen est, hujusmodi resignationem facienda esse in manibus Summi Pontificis, ad cavenda pericula, que intervenire possunt, & ita servat stylus Curie, & recepta consuetudo (ait Pirbing. cit.) fundata in Bulla S. Pius V. cit. ubi haec habentur verba.

Caveamus autem Episcopi, & alii predicti, itemque omnes electores, presentatores, & patres, tam Ecclesiastici, quam laici quicunque sint, ne verbo quidem, aut natus, vel signo, fuerit in hujusmodi beneficis, & officiis successores, ab ipsis resignantibus, aut alii eorum significatio, vel bortata resignantur, aut de his asilmentis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiterque intercedat.

Resignatio beneficii facta ab uno certa persone sub conditione, ut illius beneficium sibi conferatur, potest ab Episcopo admitti, quia est permutatio permissa in jure Canonico, ut infra num. 1347.

1340 *R*esignatio beneficii in favorem tertie personæ, non debet illi tertio beneficium conferre, nisi sit idoneus; quia resignatio illi facta includit tacitam conditionem Canonum, si sit idoneus.

Verum tamen est, quod in renuntiacione, atque etiam in permutatione non tenetur renuntiant, aut permittant assumere dignorem; quia ex nullo jure tale onus imponitur; quoniam ipse eligit, sed jus, quod habet, alteri cedit; unde sufficit, quod dignum assimat. Castro, p. 2. tr. 13. disp. 2. p. 1. n. 11. cum pluribus.

RENUNTIATIO PURA

1341 *E*u simplex, & absoluta, potest ab Episcopo admitti sub justis, & certis causis. Ita S. Pius V. in Bulla cit.

Cause ad simplicem & absolutam renuntiacionem honestandam, & ab Episcopo admittendam, requiriunt ex jure Canonico, maximè S. Pius V. in citat. Bulla, sunt plures. 1. Si beneficiarius sit senio confectus. 2. Valitudinarius. 3. Corpore impeditus, v. gr. si labore leprosa, paralyticus, &c. ita non valeat, ut oportet, suo satisfaciere muneri. 4. Corpore vitatus, v. gr. si sit surdis, cæcus, &c. 5. Si sit obnoxius criminis, ob quod possit beneficium privari. 6. Si sit ad aliud beneficium sufficiens promovitus, maximè si sit incompatibile. 7. Si sit confusus, aut pretius Ecclesiastis iterius, quoniam abolutionem aut dispensationem faciliter obtinet non potest. 8. Si capitales habet inimicities; aut aliud, ob quod non sit in loco beneficij securus. 9. Si sit Religionem ingressurus, aut matrimonium contracturus, dummodo realiter exequatur.

1342 *U*bis nota. 1. Quod beneficium resignatum ob Patrimonium, statim provideti potest, illo contracto. At resignatum ob religionem, provideti non potest, nisi professione secura. 2. Si beneficiarius sit in sacris, & sic ordinatus in titulum illius beneficii, debet hoc in resignatione exprimer. Et neque admitti potest, nisi constet, quod possit aliunde commendare vivere, ut in tom. 3. num. 48. Admittit tamen potest, si sit Religiosus.

3. Pro beneficiis residentiis expofentibus, in resignatione exprimi debet tempus, à quo beneficium obtinuit, ex Stylo Curie; nam non solet resignatio admitti, nisi sit tuncientio possessa.

4. *R*esignatio beneficii, sive simplex, & absoluta,

five

five ad favorem alterius facta à Clerico in gravi infirmitate constituto, si Clericus ultra viginti dies à die confessus per se, vel per procuratorem coram legitimo superiori prefitti, non supervixerit, sed infra viginti dies morietur, cadit, & beneficium vacare censeatur, non per resignationem, sed per obitum, ex Regul. 19. Can. Apof. Idem dic de Clerico fano, qui ultra viginti dies à die confessus prefitti non supervixerit; sed post resignationem, five à Superiori admisso, five non admisso, infra viginti dies morte naturali (non sufficit civilis) mortuus est. Quod est dispositum ad vitandas fraudes, & ne de beneficiis disponatur per modum ultima voluntatis, sicut de bonis patrimonialibus. Pirhing. citat. Sess. 3. §. 2.

Et recentius igitur causis in jure expressis, atque etiam ex aliis honestis causis, utilitatem tamen, & necessitatem Ecclesie recipientibus, insuper notatis conditionibus servatis, possunt Episcopi resignationes simplices & absolutas beneficiorum admittere: v. n. 1337.

1343 Et quamvis S. Pius V. in dicta Bulla velit, hanc servari conditionem, ut beneficia resignata non conferantur ipsorum resignantium, aut Episcoporum resignationes admittentium confangueantur, affinitibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum per extraneos collationem. Castropol. part. 2. tral. 13. disp. 6. punct. 2. §. 1. num. 7. ait: *Adverte tamen, hanc constitutionem quodam banc conditionem non videbis usu receptam, sed potius à principio fuisse ab ea supplicatum.* Gatt. 11. part. 2. de benef. cap. 3. num. 270. August. Barbol. allegat. 69. num. 48. & consequenter nec panus ob hanc causam ibidem impositos. Idem innuit Pirhing. in lib. 1. tit. 9. Sess. 4. §. 3.

1344 Renunciatio facta ex metu gravi, juxta plures est ipso iure nulla; per alios cum Castropol. citat. §. 5. num. 4. est ipso iure valida, sed venit recidenda à Superiori; talis tamen metus esse debet extremitate incusus ab alio homine ad finem extorquendi renunciationis, juxta dicta de metu in votis, in tractibus, & matrimonio.

Hac ratione valida est renunciatio facta ex metu iniunctis in loco, ut dictum est num. 1341. aut ex metu iniunctis plebis, ex cap. *Nisi cum pridem 10. de renunci.* quia tunc renunciatio liberè à resignante eligitur tamquam medium ad malum, quod timerit, vitandum.

1345 Renunciatio vero facta solo, seu fraude, est ipso iure nulla. Castropol. cit. num. 7. & Pirhing. cit. Sess. 7. §. 3. quia metus minuit, sed fraus, & dolus omnem tollit libertatem; & ex l. 1. ff. de solo. *Fraudatori sua malitia non debet esse lucro.* Nec debet quis dieris odio praevarari, ex regul. 20. in 6. vid. num. 1664.

1346 Denique. Quavis resignationis facta, etiam causa permutationis facta, & cuiusvis beneficii, five curati, five simplicis &c. est publicanda intra determinatum tempus. Ita prescribit Gregor. XIII. in Bulle 85. *Eborano vix judicio,* cuius summanum referit Pirhing. citat. Sess. 6. §. 5.

Debet autem publicari à quibusvis resignatariis, etiam exemplis, etiam officialibus Curia Romana; in modo ab ipsis etiam Cardinalibus, si in corum favorabili rem beneficia aliqua resignentur; & quidem intra sex menses, si in Curia Romana resignantur sit beneficium, & hoc sicum sit circa montes, si vero ultra montes sicum sit, intra 9. menses à die superstitutionis date, & resignata. Si vero extra Curiam etiam Ordinariis locorum resignationis facta sit, intra tres menses à die, quo collatum beneficium resignatum fuit, computandos, quod intra mensem à tempore factae resignationis, sub poena privationis juris conferendi, à collatione incurrandis, nisi intra mensem resignatum beneficium resignatario contulerit, & sub poena nulliter factae resignationis, si forma Gregorianæ Constitutionis in factis his resignantibus servata non fuit.

A P P E N D I X XXIV.

De Residentia addunatur nonnulla.

Quinam Beneficiarii quomodo, & quantum, & quando tenentur residere, patet ex his affectionibus.

Dico primò. Residet non qui simpliciter est, sed qui perficit in loco, unde aliud est abesse v. g. à choro, aliud non residere in loco residentia Beneficialis: nam ille dicitur non residere qui non habitat in loco ubi est Ecclesia in qua possidet beneficium; ille vero dicitur abesse à choro, qui licet in eodem oppido veretur, divinis tamen officiis non intereat, nec interficit.

2 Parochus, qui à parœcia terminis adeo distat, ut facilis ad ipsum aditus non pateat, non dicitur residere. Secus si ad eum locum divertat quod facilis sit accessus parochianus, ut in spirituali necessitate ad illum recurrit. Satis tamen est Parochus prope Ecclesiam habitare, juxta declarationem Sacra Congregationis. Potest tamen Parochus recreationis, vel negotiorum causa extra parœcia ambitum se conferre, statim reverterus.

3 Omnes, & singuli beneficiarii, qui onus per se ipsos in loco beneficiorum exercere debent, ad residentiam obligantur ut Parochi, & Canonici. Habentes autem praemitionem, aliaque simplicia beneficia, residere non tenentur.

4 Parochus, qui intra parœcia ambitum commoratur quidem, sed Parochi munus non exercet, non fas facit precepto residendi; quia perinde est ac si non residet; Consequenter ad restitutionem fructuum ex tempore perceptorum obligatur. Qui vero per alium exercer regulariter loquendo non satisficit sua obligationem; quia munus administrandi Sacra Parochio quoad fieri potest, personaliter incumbit: potest tamen aliquando uti opera Sacerdotis alterius in confessionibus excipiendo, Eucharistiam ad infirmos deferendo, &c. modo subdit non repugnat, nec quidquam detrimenti inde patientur.

5 Habens Ecclesiam Parochiam, in qua Vicarium perpetuum legiteme institui obtinuit, non tenetur co vivente residere, modo tota cura animarum translata sit in coadjutorem, abdicata à Parochio administratione; alioquin non est adhuc liber à residentia. Ita declaravit facta Cardinalium Congregatio.

6 Ille Parochus potest beneficii fructus percipere, & retinere, qui ita per Capellum deservit, ut oves nullum grave detrimentum inde patientur: modo habitet intra terminos parœciae; Sic enim dicitur residere, & suas oves cibo spirituali non fraudat, dum parochie munus per alium exercet.

7 Beneficiarii curam animarum gerentes, ut Episcopi, & Parochi, residere tenentur iure divino, naturali, & canonico: Unde graviter peccant non residentio. Parochus tamen, seu alius curam animarum gerens, qui per bismetre in anno fine licentia, à sua Parochia recedit; non peccat mortaliter, si ex legitima causa, & sine oviū damno recedat: bismetris absentiā modica reputatur, & permittitur à Concilio Tridentino. Nihilominus valida est constitutio Episcopi prohibentis Parochio ne absque licentia, ultra biendum à Parochio recedar; quamquam Parochus ob diu, aut tridui absentiā, excommunicari non potest; Est enim res levior quam ut esse possit materia censure loquendo regulariter.

8 Beneficiarii non habentes curam animarum, radicaliter, & quasi principaliter tenentur ex iure Ecclesiasticō, in loco beneficij residere, & onus per se ipsos solvere: Secundarij vero iure naturali; posita enim institutione recitandi in choro, & perolvendo divina officia in tali Ecclesia, consurgit naturalis obligatio residendi in loco beneficij, ut suo oneri satisfiant. Habentes igitur beneficia, quibus annexum est onus perolvendi divina officia per se ipsos in Ecclesia, tenentur residere: habentes vero beneficia simplicia, que nullam habent obligationem prater onus recitandi priuatum divinum officium, non tenentur.

9 Capellanus, cui ex fundatione Capellanie simpliciter impositum est onus celebrandi, non peccat graviter non residendo; satisfacit enim celebrando per alium; nisi in fundatione caveatur, ut per se ipsum celebret; tunc enim non potest per alium celebrare; consequenter tenet in loco beneficij residere, ut oneri satisfaciat.

10 Beneficiarius, qui non residet, dum residere tenetur, præter culpam, fieri potest ut incurrit aliquam censuram, vel beneficij privationem, aut aliam penam, quam ordinarius loci, pro qualitate contumacia non resi-

II De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

P E R M U T A T I O

1374 F it, quando duo Clerici sua beneficia cedunt, ut alter alterius beneficium conficiatur. Unde involvit dupliciti resignationem conditionalē. Est autem à Jure Canonico permissa; & potest ab Episcopo, seu Superiori ordinario admitti; non est enim aliud, quam mutua permutatio beneficii proprii cum beneficio alterius.

Quatuor tamen requiruntur conditions. Prima: Quod fiat autoritate Superioris; quod si fiat autoritate propria, erit nulla, & simonia. Nominis Superioris, veniunt Episcopi, & illi, qui jurisdictionem habent Episcopalem, licet non dignitatem, ita ut ad ipsos spectet, nedum conferre, sed etiam private. Si beneficia permutanda sint in diversis Diocesisibus, permutatio ab utroque Ordinario deberet autoritatem defuere.

Secunda, ut non fiat, nisi ex legitima causa: causa legitima sunt superioris recentitez; unde non sufficit solus permutantis favor, aut ejus privatum temporale commodum; sed semper requiritur aliqua Ecclesia necessitas, aut utilitas, ut qui uni loco est minus utilis, alibi valeat se utilius exercere, cap. *Queritur 5. de rerum perm. §. Si autem.*

Tertia, ut si beneficia permutanda sunt iniqualia, talis excessus non compensetur pecunia, aut alio temporali pretio estimabilis, five talis excessus sit in dignitate, aut alio spirituali, five in fructibus, dummodi sit annus titulo beneficij, alias erit simonia, ex n. 1201.

Parte simonia erit pacifici de aliqua summa pecuniae propter mutationem aliquo onere, quod extat in beneficio permutato; sed nulla beneficia permutantur debent.

Quarta conditio; ut permutatio non fiat nisi inter duos. Hinc simonia est permutatio triangularis, aut quadrangularis: v. g. qua Petrus suum beneficium cum beneficio Pauli permutat, ut Paulus illud Nepoti Petri reficiat. Nam haec (ut ritè obseruat Phabeus) non iam est permutatio, que nominis inter duos esse potest, sed contrafacta quidam in nomine nominatus, facio, ut facias, five do, ut des, qui à iure Canonico circa spiritualia reprobatur est, ex quod in spiritualibus interdicta sit omnis pactio, omnisque consentio, ex cap. fin. de pactis.

De beneficiis agunt Castropol. part. 2. tral. 13. *Paragonamus in locis citatis & aliis, ut in eius indice,* Phabeus l. 1. ex tit. 11. ad 17. Pirhing. citat.

D E J U R E P A T R O N A T U S.

1348 J Uspatronatus est potestas presentandi instituentium ad beneficium vacans. Quod jus vendi non potest sine simonia, ex cap. de iure 16. de jurepatronatu. quia est spirituali annexum, seu ad beneficium collationem ordinatum: vid. num. 1241.

Presentatio est legitima persona exhibito per patronum facta Episcopo, vel alteri, ad quem institutio pertinet.

Jupatrontus Ecclesie, beneficii, aut Capella, non acquiritur, nisi per ejus novam fundacionem, constructionem, aut per ejus jam erecta competentem donationem de propriis bonis, ex Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. Unde Gloss. in cap. *Pie mentis* 26. 16. quest. 7. affect verum.

Patronum faciens don, edificatio, fundus.

Omnino tamen requiritur alienus diocesani, sine quo jupatrontus non acquiritur, ex cap. *Nobis* 25. de jurepatronatu.

A dicta legi Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. excepit, ut sequitur: *Exceptis patrionis super cathedralibus Ecclesiis competentibus, & exceptis aliis, qua ad Imperatorem, & Reges, seu regna possidentes, alioque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperii in dominis suis habentes persinent, & que in favorem suorum generalium concessa sunt.*

1349 Jupatrontus dividitur in laicum, Ecclesiasticum, & mixtum. Laicum dicitur, si fundatio, constructio, aut dotatio sit facta ex bonis propriis patrimonialibus. Ecclesiasticum, si sit facta ex bonis Ecclesie. Mixtum, si sit facta partim ex bonis patrimonialibus, partim ex bonis Ecclesie, seu quod ex patribus Ecclesiastici, laicis coelestis: num. 1350.

1350 Patrono plura competit iura: 1. competit preicipius locus in Ecclesia, 2. onus, & officium Ecclesiam, G ejusque

ejusque bona tuendi & protegendi, 3. jus presentandi ad beneficium vacans, 4. quod si ipse, aut eius filii ad summam inopiam pervenerint, debent ex bonis Ecclesie à se fundate sublevati, & sustentari ex relato c. Nobis.

Quo: iura Glossa in citat. cap. Nobis, his veribus comprehendit:

Patrono debetur honor, onus, utilitasque.

Profons ut prefis defendat, alius egenus.

Patrono Ecclesiastico conceditur tempus sex mensium ad presentandum, laico vero tempus quadrimestre à die notitiae vacationis beneficii, intra quod si presentante negligantur, devolvitur collatio ad Superiorum illum, ad quem instituio pertinet, ex c. uricco de jurepatr. in 6.

Pariter collatio devolvitur, 1. Si patroni sint plures, & intra dictum tempus de persona instituenda non concordaverint, 2. Si persona à majori parte patronorum presentata, repugnantibus aliis, non possit sine scandalo substitui: rura namque potest, & debet Prelatus, ut melius fecundum Deum judicaverit, Ecclesia provideat, 3. Si de jurepatratus contingat lis, & inter diuersum tempus non fuerit definitum cui competat, ex c. quoniam 3. de jurepatr. Idque prouidum est, ne Ecclesia diu maneat legitimo Restore destituta, & ne beneficia diu suspensta maneat in Ecclesiastice peticionem: v. n. 1274.

1351 Episcopus non tenet monere patronum de beneficiari morte, si patronus ponit scire: tunc enim ad ipsum patronum spectac curare de usu sui iuris.

Contra Mondo in Epit. verb. Beneficium, n. 4. addit., 1. Quod si beneficiarius distans decedat è vita, ejusque in morte solus Episcopus sciat, & non moreat patronum, qui eam non potuit scire, & transeant quatuor meses designati patroni laicos ad praefundum, & sex meses designati post obitum beneficiarii patroni Ecclesiastici: adhuc non pertinet propositio beneficii de jure devoluto ad Episcopum, sicut pertinet, nisi adesse ea circumstantia: nam patrono nequit tunc impuniti omisissi praefundandi. Quod si Episcopus redde provideat de jure devoluto Capellani, & in ejus institutione injungatur, confundam fore personis ex tali loco familiae; aut familiis, non poterit pro libito eam aliis conferre.

1352 Hoc est differens inter patronum Ecclesiasticum, & laicum ad presentandum: quod Ecclesiasticus, patronus in beneficiis curatis tenetur praefundare dignorem, ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. de reform. his verbis:

Meminerimus, nihil se ad Dei gloriam, & populo salutem utilius posse facere, quam si bonus Pastores, & Ecclesie gubernanda idoneos promoveri studeant; et quae alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesie magis uiles ipsi judicaverint, non quidem preciosi, vel humano affectu, aut ambieniis suggestionibus, sed coram exigentibus meritis profici diligenter evaserint.

In beneficiis vero simplicibus, si patronus sit Ecclesiasticus, non tenetur patronus praefundare dignorem, quia nulli extat hoc onus.

1353 Si patronus sit laicus, patronus sive in beneficiis simplicibus, sive curatis, tenetur praefundare dignum, sed non tenetur praefundare dignorem. Constat, quia Concil. Trid. in tali praefundatione non exposcit concursum; ex quo videtur innuere, quod potest si praefundetur dignus, & eligatur. Imo hoc clare insinuat sess. 24. de reform. cap. 18. his verbis:

Pariter deinde examine, remittimus, quoniamque ab his idonei indicati fuerint estate, moribus, doctrina, & aliis rebus ad vacancem Ecclesie gubernandam opponuntur, ex hisque Episcopus cum eligat, quem certis magis idoneum judicaverit, aqua illi, & non alteri collatio Ecclesie ab eo fiat, ad quem spissatio eam conferre. Si vero iuri patronatus Ecclesiastici erit, ac instituto ad Episcopum, & non ad alium perireat, is quem patronus dignorem inter probatos ab examinatoreibus indicabit, Episcopo praefundare tenetur, ut ab eo infinitur.

Cum vero infinitio ab alio, quam ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus solum ex dignis eligat dignorem, quem patronus ei presentet ad quem infinitio spectat. Quod si juri patratus laicorum fuerit, debet, quia à patrono praefundatus erit, ab eisdem aequaliter, ut supra, examinari, & nominis idoneus reputus fuerit, admitti.

1354 Non potest Episcopus malitiosè repellere praefundationem à patrono factam ad effectum, ut alium praefundat. Et respectus idoneus, debet ad beneficium institui, ita ut si Episcopus illum instituire neglegat, & absque causa legitima, sine patrono, beneficium alicti conferat, collatio et ipso jure irrita, Panorm. in cap. Illud 5. de jurepatr.

1355 Praefundatus tamen semper debet ab Episcopo examinati pro idoneitate comprobanda. Quod est versus, etiam si instituto sit facienda ab inferioribus, Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. his verbis:

Ad hoc licet Episcopo praefundatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod siad inferiores institutione perirent, ab Episcopo tamen juxta alias statuta ab inferioribus facta irrita sit, & inanis.

Si vero patronus laicus ex sua libertate plures praefundaverit, liberè potest Episcopus, quem maluerit, insti-

De jure patronatus agunt Castropol. p. 2. tract. 13. disp. 2. Anton. à Spir. Sanct. tom. 1. tract. 4. disp. 4. feit. 22. Fagnanus lib. 3. sub hoc citat. Pithing. in Comp. lib. 3. tit. 38. Phæbus lib. 1. tit. 15.

DE PENSIONIBUS, ET PRÆSTIMONIIS.

1355 Si persona à patrono laico praefundata in examine non reperiatur idonea, & Episcopus benignè ei indulget: ut melius se preparat, & redeat ad secundum examen, nunc patronus id sciens potest alium intra tempus legitimum praefundare sub conditione, ut hic institutus, in casu quo prior idoneus non reperiatur. Et hoc pacto jus suum servat illasum; nam aliis Episcopis, quadrimestre clauso supposita incapacitate praefundati, liberè potest alium instituere: us. in 1351. Nec tenetur Episcopus patronum monere de incapacitate praefundati, sed potest liberè uiri jure suo.

1356 Non potest patronus praefundare se ipsum, ex cap. Per nosfr. 26. de jurepatr., potest tamen praefundare proprium filium, Panorm. in cap. Consuluerit, quem plures sequuntur; quia Pater & filius solum per solam juris fictionem censemur una persona, at te ipsa sunt due personae.

1357 In jurepatratus heredes succidunt per successores, non per capita. Et sic, si Petro patrono succedant duo filii, Joannes, & Franciscus, & his defunctis, succedant unus filius Joannis, & duo aut plures filii Francisci, hi duo aut plures filii Francisci succidunt, minime ut ex patroni, sed ut unus patronus in jure stirpis, nempe sui patris Francisci.

Q U A E R E S.

1358 An patronus tenetur praefundare dignorem?

R E s p o n d e o . c u m . C a s t r o p a l . p a r t . 2 . t r a c t . 1 3 . d i s p . 2 . p r a c t . 7 . i f . p a t r o n u s s i t E c c l e s i a s t i c u s , p a t r o n u s i n b e n e f i c i i u r a t u s t enetur praefundare dignorem, ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. de reform. his verbis:

Meminerimus, nihil se ad Dei gloriam, & populo salutem utilius posse facere, quam si bonus Pastores, & Ecclesie gubernanda idoneos promoveri studeant; et quae alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesie magis uiles ipsi judicaverint, non quidem preciosi, vel humano affectu, aut ambieniis suggestionibus, sed coram exigentibus meritis profici diligenter evaserint.

In beneficiis vero simplicibus, si patronus sit Ecclesiasticus, non tenetur patronus praefundare dignorem, quia nulli extat hoc onus.

1359 Si patronus sit laicus, patronus sive in beneficiis simplicibus, sive curatis, tenetur praefundare dignum, sed non tenetur praefundare dignorem. Constat, quia Concil. Trid. in tali praefundatione non exposcit concursum; ex quo videtur innuere, quod potest si praefundetur dignus, & eligatur. Imo hoc clare insinuat sess. 24. de reform. cap. 18. his verbis:

Pariter deinde examine, remittimus, quoniamque ab his idonei indicati fuerint estate, moribus, doctrina, & aliis rebus ad vacancem Ecclesie gubernandam opponuntur, ex hisque Episcopus cum eligat, quem certis magis idoneum judicaverit, aqua illi, & non alteri collatio Ecclesie ab eo fiat, ad quem spissatio eam conserue. Si vero iuri patronatus Ecclesiastici erit, ac instituto ad Episcopum, & non ad alium perireat, is quem patronus dignorem inter probatos ab examinatoreibus indicabit, Episcopo praefundare tenetur, ut ab eo infinitur.

Cum vero infinitio ab alio, quam ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus solum ex dignis eligat dignorem, quem patronus ei presentet ad quem infinitio spectat. Quod si juri patratus laicorum fuerit, debet, quia à patrono praefundatus erit, ab eisdem aequaliter, ut supra, examinari, & nominis idoneus reputus fuerit, admitti.

1360 Praefundatus tamen semper debet ab Episcopo examinati pro idoneitate comprobanda. Quod est versus, etiam si instituto sit facienda ab inferioribus, Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. his verbis:

Ad hoc licet Episcopo praefundatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod siad inferiores institutione perirent, ab Episcopo tamen juxta alias statuta ab inferioribus facta irrita sit, & inanis.

1369 Nam sive in presentatione, sive in collatione beneficij, pactio de pensione solvenda sine auctoritate Papæ est simoniaca, ex cap. Tua nos 34. de simonia, c. fin. de past. &c. Si quis objicerit, 7. 1. quæst. 3. Ubique omnis pactio, & contractus onerosus circa beneficia prohibetur, & precipitatur, ut simpliciter conferantur. Ibiq; additur ratio; quia quisque horum alterum vendelinq; est, quae quoniam alterum provenit, neutrum inventandum derelinquit: v. à num. 1201. ad 1204. & 1209.

1370 Hinc sit, quod patronus, nescit non possit sine auctoritate Papæ, absque simonia labo, pensionem imponere; unde ex Trident. sess. 21. cap. 2. de reform. non potest quis ad pensionem ordinari, ut in tom. 3. num. 48. est duplex, laica, & Clericalis. Laica est, quæ datur titulo temporali, nimirum ab aliquod tempore obsequium, aut officium praefundit aut praefundit; v. gr. ob pulsum organum, ob canendum figuratum in choro. Anton. à Spir. Sanct. tom. 1. tract. 4. disp. 4. feit. 21. num. 335. Propter senectutem, paupertatem, &c. laica erit, sive datur laico, sive Clerico, si titulus sive temporalis; materialiter enim tunc se habet, quod pensionarius sit Clericus: vid. num. 380.

1371 Pariter Episcopus ipse beneficium conferendo, stando in jure communi, non potest sibi partem frumentorum beneficij retinere; quia beneficia sunt sine diminutione conferenda, titulus ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferatur.

1372 At potest Episcopus de consenso Capituli redditus beneficij vacanti, aut parem ob iustam & necessariam causam ad tempus reservare, putat ad solvendam Episcopatus debita, ad fabricam Cathedralis, aut aliam communem causam. Seti non potest illos reservare directe in sui, sive menfa, aut menfa Capituli utilitas, tem; ita ibi.

1373 Subdit Pithing. in comp. lib. 3. tit. 12. §. 1.

Quod si tamen consenserit alibi vigeat, ut ex primi anni fructibus beneficiorum, in Diocesi existentium, ad augendas Episcopi redditus, reservetur aliquid obseruantur hoc est, cum nulli clara buis rei prohibitio sit, neque illa simonia sit species, & multam etiam probabilitatem ex annatis Pontifici solvendis trahere posset.

1374 Pensionarius per se, & spectato jure communi, tenetur ad ipsius spectac plena beneficiorum dispositio; ex cap. 2. de Præbend. in 6. Exposito tamen justam causam, ut licet imponat, ne dissipatur apparat, fed administrator.

1375 Ceterum, stando in jure Canonico, nullus inferior Papa potest super beneficij pensiones imponere.

1376 Et quamvis possit Episcopus, vel iudex delegatus pensionem imponere in causa transactionis, ex cap. n. 7. 21. de Præbend. nimirum in cafo, quo super eodem beneficio sit jus dubium, & lis inter duos Clericos; tunc namque Episcopus ad componentiam litigii, potest uni beneficium conferre cum onere, ut alteri pensionem solvatur. Id tamen imponi non debet, nisi ad tempus, videlicet, durante vita beneficiarii, ut ult. Com. aut durante vita pensionarii, ut docet Panorm. apud Anton. à Spir. S. tom. 1. tract. 4. disp. 4. feit. 27. taliter, quod non beneficium, sed sola persona beneficiarii maneat onerata; & hoc pacto non sit lectio beneficij quod fructus, nam post mortem beneficiarii auptensionis non possunt autem colligentes id propria auctoritate praefundere fine consenuit Episcopi; quia efficit simonia, cum pensio fit rei spirituali annexa.

1376 In quo, quamvis plures Doctores apud Pithing. in comp. lib. 3. titul. 12. §. doceant posse Episcopum in quibundam causis specialibus ex iusta & necessaria causa, vel ob evidentem Ecclesie utilitatem, pensionem imponere; hoc tamen docent cum limitationibus. 1. Ut non imponat in perpetuum, aut cum facultate transferendi ad alterum, sed durante vita pensionarii. 2. Ut non imponat praecisè in favorem alterius, aut conferendo beneficium cum pacto pensionis solvenda, quod simonia faceret; sed ob Ecclesie utilitatem, aut necessitatem. Ita Pithing.

1377 Pensio cessat, & extinguitur. 1. Per mortem pensionarii. 2. Per matrimonium à pensionario contractum de pfecti, si pensio sit Clericalis, vel promotionem ad Episcopatum, professionem Religiosam, vel per assumptum militiam: quia pensio exquiratur beneficio. 3. Si pensionarius liberè pensionem in perpetuum renuntiat.

1378 Pensio cessa, & extinguitur. 1. Per mortem pensionarii. 2. Per matrimonium à pensionario contractum de pfecti, si pensio sit Clericalis, vel promotionem ad Episcopatum, professionem Religiosam, vel per assumptum militiam: quia pensio exquiratur beneficio. 3. Si pensionarius liberè pensionem in perpetuum renuntiat.

1379 Ratio prima, quia pensio Clericalis habet annum titulum spirituale; nam est jus percipiendi fructus ob officium spirituale, & saltem obligat ad recitandum Officium Virginis: vid. num. 1361.

Ratio secunda, quia pensio laicalis non est annexa titulo spirituali, nec ex parte finis, nec ex parte subjecti.

1379 Nec obstat, (at Anton. à Spiritu Santo,) quod illa pensio extra titulum ex aliquo titulo spirituali, nemp̄ ob beneficio, ad hoc ut sit spiritualis. Nam etiam tertia decimalrum Regi concessa, extra titulum ex beneficio: & tamen quia ad nullum officium spirituale ordinatur, vendi possunt, & de facto quotidie venduntur.

1380 Imo, quamvis plures Doctores apud Pithing. in comp. lib. 3. titul. 12. §. doceant posse Episcopum in quibundam causis specialibus ex iusta & necessaria causa, vel ob evidentem Ecclesie utilitatem, pensionem imponere; hoc tamen docent cum limitationibus. 1. Ut non imponat in perpetuum, aut cum facultate transferendi ad alterum, sed durante vita pensionarii. 2. Ut non imponat praecisè in favorem alterius, aut conferendo beneficium cum pacto pensionis solvenda, quod simonia faceret; sed ob Ecclesie utilitatem, aut necessitatem. Ita Pithing.

1381 In his igitur causis non beneficio, sed beneficiario censetur pensio imposita. Et inde remanet, quod nullus inferior Papa possit pensionem imponere, loquendo de pensione in ipso beneficio constituta, quæ quidem est servitus ipsi beneficio imposita, adeoque perpetua, quæ non beneficiarii morte finitur, sed transfit ad successorum.

1382 Imo, pensionem non extrahi ex beneficio, prout dicunt manus spirituale, sed prout importat fructus temporales.

1383 Neque obstat, quod pensionarius sit Clericus;

titulus sit laicalis, quia id materialiter se habet, ex num. 1362. Unde ex num. 508. non tenuerit talis Clericus ad recitandum Officium Virginis, si pensio sit ei data, ut Clerico, nemp̄ titulo Clericali, seu spirituali; ut exp̄s̄ confit ex Bull. S. Pii V. incip. Ex proximo, 20. Septembri 1572. his verbis.

At quicunque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, ut Clericus percipit, cum modo predilectio ad dicendum Officium parvum B. Mariae Virginis determinat, & pensionem, fructum, verumque ipsam amissori obnoxiam.

1381 Si tamen Beneficiarius pensionem propria auctoritate redimat, simoniam non committit, Castrop. citar. num. 10. Tancr. tract. 2. lib. 4. disp. 20. num. 23. Ant. à Spir. Sanct. citar. num. 339. & nonnulli apud ipsum, contra Navar. Scotum, & alios. Quia redemptio pensionis non est emptio, sed alius iuris spiritualis, sed extinzione debiti temporalis. Imò est quedam anticipata solutio, per quam non tollitur, nec dissolvitur ius, quod pensionari habet ad recipientes fructus; sed perficitur, & completur. Adèque, qui pensionem redimit, non emit ius pensionari ad fructus, sed anticipatē ei fructus, ad quos habet ius, solvit. Solet autem auctoritas Pontificis ad redemptiōnem pensionis intervenire ob majorem securitatem, & ex stylo Curie.

1382 Illud certum est, quod illa legitima licentia regnat beneficium cum onere pensionis, non potest facere paucum, ut constituta pensione redimatur; quia tale paucum, & onus, cùm sit preio astimabile, simoniam importat. Ant. à Spir. Sanct. cit. n. 339.

1383 Ex his collig. quod aliud sit vendere pensionem, & aliud vendere fructus pensionis; nam vendere pensionem est vendere ius ad fructus, quod in pensione Clericali habet titulum spiritualis annexum, adèque sine simonia labore vendi non potest, ut ex num. 1361. & 1378. Vendere autem fructus pensionis, est vendere rem purā temporalem, que quidem potest sine simonia pretio temporali emi. Et ius, quod configit in empore ad illos fructus, non est ius spiritualis, aut cui sit titulus spiritualis annexus; sed est ius omnino temporale, confurgens ex contracta materiali, & civilis emptionis; non est, inquam, ius pensionari, sed emptoris, qui proinde ad empot fructus pensionis colligit, & recipit nomine pensionari.

1384 Hac de ratione beneficiarius ipse, sine simonia labore, fructus beneficii quotannis, imò etiam sua durante vita vendit; non enim vendit titulum, & ius beneficii.

1385 Eadem pariter dicenda veniunt de p̄fimoniis, que titulo spirituali dantur. Nam p̄fimonia sunt quasi pensiones quadam à pinguis beneficiis separate pro sustentatione pauperum Clericorum, ut in Clericatu proficiant. A pensionibus distinguuntur, quia p̄fimonia non sunt personalia, aut vitalitia, ut pensiones, sed perpetua; unde non extinguuntur per mortem ea habentium, sed per Prelatum Ecclesiasticum aliis transfiguntur. Ita Anton. à Spir. Sanct. cum Com. vid. num. 501.

Q U A R E S

1386 An pensione jam collata, possit Princeps impone pensionario onus, ut partem pensionis sibi aut alteri solvat.

R Esp. Non posse, si pensionarius sit Clericus, nisi urgent, & adiust conditions relate in impositione gabelle, à num. 807. Constat ex dictis à n. 704. ad 714. Quod est verum, sive pensio sit Clericalis, sive laicalis, quia licet fructus temporalis, est fructus Clerici, adèque exemptus.

1387 Si vero pensio sit laicalis, & collata laico, recurrent dicta à n. 791. ad 797. Illud certum est, non posse ad longum tempus imponere, quia id est pensiones transferre, & pensiones transferri non posse sine licencia Pape, decrevit S. Pius V. Conf. 73. Sacra Sanctorum, in tom. 2. Bullar. & Urb. VIII. Sanctissimus in tom. 4.

De pensionibus, agunt Castrop. part. 2. tract. 13. disp. 1. punct. 11. Fagnan. lib. 1. cap. Cūm in cunctis, de elect. à num. 99. ad 105. cap. Ad audentiam, de scriptis à num. 136. & lib. 2. cap. Gravis, de restitu. spoliat. numer. 36. Pithing. l. 3. tit. 12. Phœbeus l. 1. tit. 16. à num. 24.

C A P U T V. D E M O N I A L I B U S.

1388 IN Monasteriis, ubi est prefixus Monialium numerus, si augeantur redditus, possunt aliae admitti; juxta eorum incrementum, quia praefixio supponitur facta, ne Monasterium gravetur.

1389 Numerus Conversarum, juxta mentem Clem. VIII. non debet excedere tertiam partem Choristarum.

1390 Choriste (minime Converso) afferre debent domet pro sustentatione; que debet esse à Sac. Congr. aut ab Episcopo consideratis considerandis taxata.

Debet præfagi equalis pri Civibus, & exteris, Sact. Congreg. 30. Septembri 1516. Non potest Monasterium plus, ut minus taxa recipere; sed plus est restitendum. Sac. Congr. 2. Maii 1596. Non minus, ne Monasterium gravetur: Non plus, ne simonia committatur. Non prohibetur autem, si aliquid omnino liberaliter pietatis, & virtutis causa, extra domet elargiatur.

1391 Tertia Soror, ex S. Congr. 5. Septembri 1604. ducere debet duplcatam domet, quarta Soror triplicatam; insuper tercia, & quarta carente voce. Sed in hoc attendenda est confutatio, & praxis.

1392 Dos est solvenda, quando fit professio, minime prius, ne tollatur puella libertas; debet tamen prius apud personam fidem Monasterii beneficium depositari, pro ejusdem Monasterii securitate: v. à num. 1107. ad 1111. Item vid. num. 899. & 900.

1393 Novititia, si ad seculum salvanda, quando fit professio, minime utile, & bona, que pro se fecum detulit, & sua sunt. Conc. Trid. Sess. 25. cap. 16. Quod si intra Novitatum moriatur, restituenda sunt hæreditibus.

1394 Novitatus debet esse unius anni integrum de momento ad momentum; ita ut Novititia sine licentia ad brevissimum tempus exeat, animo deferendi Religionem, interrumpatur.

1395 Novititia voluntaria explorari debet ante professionem: An sit coatta, seducta, & an sciat, quid agat. Trid. Sess. 25. cap. 17.

1396 Intra bimonthiante ante professionem facere debet renunciacionem bonorum, ex Trident. Sess. 25. Quod revocari non potest, nisi per testamentum, si tunc mori.

1397 Novititia voluntaria explorari debet ante professionem: An sit coatta, seducta, & an sciat, quid agat. Trid. Sess. 25. cap. 17.

1398 Professio facta ante annum vigesimum sextum expletum, tam pro viris, quam pro mulieribus, est invalida. Conc. Trid. Sess. 25. cap. 15.

1399 Mortaliter peccant, & excommunicationem incurvant cogentes mulierem invitad ad ingressum Monasterii ad finem profundi, vel ad habitum ibi sufficientem, aut ad professionem emitendam: Præterquam in casibus in jure expressis. Quam penam incurvant etiam consulentes, aut quovis modo cooperantes ad vim. Pariter peccant, & eandem penam incurvant impedites ingressum, aut professionem. Concil. Trid. Sess. 25. cap. 18.

1400 Vis, & metus injustus cadens in virum constantem inclusum à parentibus, aut alio homine, ad finem, ut statum Religionis eligat, sed ex alia causa; & puella Monasterium ingrediatur, & profiteatur; valida est professio, & libera, ob rationes adductas in locis cattatis, n. 1344. non obstante gravi metu reverentia. Ipsi vero parentes, si advertant puellam inde sumere voluntam eligendi statu Monasterii, & a favite non defiant, mortaliter peccabunt, & censuram Trid. incurrent, per illa verba: Quomodo cumque coegerint.

1401 Quod si puella domi sit à parentibus gravibus angustiis pressa, & urgentibus minis perterrita, non ad finem, ut statum Religionis eligat, sed ex alia causa; & puella Monasterium ingrediatur, & profiteatur; valida est professio, & libera, ob rationes adductas in locis cattatis, n. 1344. non obstante gravi metu reverentia. Ipsi vero parentes, si advertant puellam inde sumere voluntam eligendi statu Monasterii, & a favite non defiant, mortaliter peccabunt, & censuram Trid. incurrent, per illa verba: Quomodo cumque coegerint.

1402 Item, si vis gravis inculca ad finem Religionis & professionis sit iusta, valida est professio, & illam incautientes non peccant, ut patet per verba Trident. de num. 1399. Præterquam in casibus in jure expressis.

1403 Tres

De I. Præcepto Decalogi. Cap. V.

101

1403 Tres possunt contingere casus. Primus. Si constet, puellam votum Religionis emisse, quod non sit relaxatum, unde cogi potest ad executionem voti promissi.

1404 Secundus. Si mulier matrimonio contracto; post bimonthiante concessum ad deliberandum de Religione, recusat matrimonium consummata; tunc cogi potest ad utrumlibet, ad consummationem scilicet, vel Religionem.

1405 Tertius. Si ambo conjuges sint iam mutuo consenserunt Religionem ingredi, & unus professionem emiserit, alius vero voluntate mutata recusat professionem, potest illam cogi, ex speciali obligatione, quam liberum assumptum ad profitendum: quia ratione Clericus, Subdiaconatu liberè suscepito, cogi potest ad votum castitatis emittendum, si illud recusat: v. dicta in imped. maxim. de votis.

1406 In dubio de vi & meru professionem invalidante, standum est pro valore professionis, quia professionis stat pro professione, quia est certa.

1407 Nota. Si parentes nobiles puellæ proponant, se ob insufficientiam donis non valere nubere pari, ut propria conditio expoferit, & hoc, aut motibus similibus, ac veris, eidem suadent electionem Religionis, & inde puella Religionem profiteatur, valida erit professionis, quia non fuit illata vis, sed propositio humana & honesta vera convenientis status.

Eadem ratione: si puella profiteatur ob puram reverentiam Patris, aut alterius sui majoris, cui displacebit timer, valida est professio; quia non est timor iniustus, sed fundatus in reverentia, que jure naturæ est parentibus debita, & timor reverentialis professionem invalidans non est, nisi illa, cui sunt graves minæ ad extrinsecus inducunt ad finem extorquenti professionem.

1408 Quod si recentis puella professionem emitit, cum expressa intentione nolenti se ad vota obligare, peccavit mortaliter, & pro tempore frequenti perdurat in continuo peccato mortali, ob continuum onus, quod haber obliganti se ad vota exp̄s̄, licet occulat, & voluntate mutata, juxta dicta in imped. maxim. de Ordine Sacro.

1409 Moniales transiens de uno in aliud Monasterium, debet novum Novitatum perficere; quia debet novam professionem emittere. Et habens pro uno, non center ad cetera habilitis. Sanchez in summ. libr. 5. cap. 4. num. 12.

1410 Moniales non possunt intra Monasterium Eucharistia retinere. Ex Trid. Sess. 25. cap. 10.

1411 Possunt Corporalia, Agnus Dei, & similia, ut ea componant, & ornent, tangere.

1412 Non possunt habere ostium intra Ecclesiam, per quod possint è Monasterio ad Ecclesiam egredi. Gregor. XIII.

1413 Non possunt erigi Confraternitates in Ecclesia Monialium.

1414 Possunt esse testes in causis criminalibus ex parte inquisitorum, & inquisitoribus, non sufficiunt ad condemnandum, quamvis duæ mulieres seculares non sufficerent. Non possunt cogi, ut sint testes in causis secularium, nisi quando aliquæ veritas constare non posset. Puelle autem seculares non sunt exemptæ à potestate secularis fori.

1415 Gaudens privilegiis & indulgentiis virorum sui Ordinis, quibus sunt capaces: vid. num. 471.

1416 Possunt per Procuratorem tenere infantes in Baptismo, quamvis non possint Monachii; quia sub ea prohibitione non comprehenduntur.

1417 Abbatissa eligenda esse debet atatis annorum quadragesima excludere à libetate sua constendi peccata. Quod confirmant ex Conf. 17. Utb. VIII. Pontificis solicitude, 28. Januarii 1624.

1418 Mea autem refutatio negativa probatur i. ex Reg. 81. juris in 6. In generali concessione non veniente ea, quia quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

1419 Secundo, sequitur ex Bull. Clem. X. citar. num. 1421. & ex Bull. Utb. VIII. In specula, sub die 19. Junii 1630. ut sequitur:

In specula, &c. Nos. &c. Motu proprio, &c. Concessione S. Cruciatæ, que respectu facultatis huiusmodi etiam laicis, & Clericis secularibus, cuiuscumque status, gradus, & conditionis, etiam speciali nota digne, quod causis reservatis, etiam in Bull. Cœle. Domini (heresi excepta) contentos, nonniſi in foro conscientie, non a ſummo foro externo suffragantur, aliorumque inditorum huiusmodi, quantum ad predictionem articulorum eligendi Confessarii, & absolvendi predictos à causis reservatis, etiam in Bull. Cœle. Domini contentis, cum Fratribus. & Monialibus predictis Fratribus Predicatorum, & altiorum quorumcumque Ordinum, &c. locum minimè habentis, neque habere, neque illis ullo modo suffragari possint, neque posse, &c. sed nostra intentionis fulle, & effe, quod idem Fratres, & Moniales, quantum ad Sacramentum Panis etiæ, & ordinariis dispensationis suorum Prelatorum, & Seclis Apostolicis quoad sibi referentia, subjecti sunt, carum remore presentem perperviso declaramus, & c. ac irritum, & inane, si secus, &c. Datum Rome, & die 16. Junii 1630.

G 3 Ubi

1420 Moniales monendarunt sunt, ut saltem semel singularibus mensibus confeantur, & Eucharistiam sumant; Trid. Sess. 25. cap. 10.

CONFESSARI MONIALIUM.

1421 **N** On sufficit, si sint pro secularibus approbati, sed requirunt, quod in specie sint approbati pro monialibus. Approbat pro una Monasterio, aut pro una Moniali, aut pro una vice, non potest audire Confessiones alterius Monasterii, & reprobatur alterius Moniali; aut alia vice, deputatione expleta. Clemens X. anno 1670. Superna, §. 2. ut infra de Sac. Penit.

1422 Confessari Monialium, que Regulatum gubernio subiungit, non solum à propriis Prelatis, verum etiam debent esse approbati ob Ordinario loci; qui tamen non potest deputare quem vult, sed eorum deputatio, & presentatio, ad ipsos Superioris Regulares spectat, & ab eis per proprias literas patentes est facienda. Greg. XV. Inseruabilis. Confessari autem ad triennium à Superiori Regulare deputatus, non potest ob Ordinario limitari ad annum; sed certe ad triennium admittendus, vel absoluere se recessu. Constat ex Epist. S. C. Episcop. & Regul. sub die 4. Maii 1696. Ordinario Cataniensi apud Matthæum, l. subtit. de Confessariis Monialib. tenoris seq.

Riferito in Sac. Congregazione dall' Eminentiss. d'Adda, tuttociò, che V. S. ha rappresentato in ordine all' approvazione fatta da lei per un fol anno del Confessore ordinario, deputato dal Provinciale della Provincia Offerante in Sicilia, per le monache del Monasterio di Santa Chiara d'Aderno di cetera Diocesi, foggetto all' Ordine de Minor Osservanti di S. Francesco; questi Eminentissimi miei Signori sono stati di senso, ch'ella, o ammetta il Confessore deputato a compire il triennio, o affatto lo rigetti; e che in avvenire debba così offerirsi dal principio dell' approvazione di simili Confessori Gislico sagittario, & il Signor Idæo la prescri.

1423 Moniales unius Monasterii non possunt virtute Jubilei, aut Bullæ Cruciatæ, eligere Confessarium non approbatum pro illis, sed pro secularibus, aut pro Monialibus alterius Monasterii. Lanteca verb. Jubileum, n. 20. Matthæucci de Confessariis Monialium. Pelliz. de Monialib. cap. 9. num. 20. & 21. contra Petr. tom. 3. c. 4. num. 4. pag. 325. Bonacini. de Sac. disp. 5. quest. 7. §. n. 2. Port. & Summa Diana verb. Jubileum, n. 20.

Qui affirmant, id posse virtute Jubilei, quia aucta folia forma Jubilei apparet, Summulus Patorum temporis universali gratia nullum velle excludere à libertate sua constendi peccata. Quod confirmant ex Conf. 17. Utb. VIII. Pontificis solicitude, 28. Januarii 1624.

1424 Mea autem refutatio negativa probatur i. ex Reg. 81. juris in 6. In generali concessione non veniente ea, quia quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

1425 Tertius, sequitur ex Bull. Clem. X. citar. num. 1421. & ex Bull. Utb. VIII. In specula, sub die 19. Junii 1630. ut sequitur:

In specula, &c. Nos. &c. Motu proprio, &c. Concessione S. Cruciatæ, que respectu facultatis huiusmodi etiam laicis, & Clericis secularibus, cuiuscumque status, gradus, & conditionis, etiam speciali nota digne, quod causis reservatis, etiam in Bull. Cœle. Domini (heresi excepta) contentos, nonniſi in foro conscientie, non a ſummo foro externo suffragantur, aliorumque inditorum huiusmodi, quantum ad predictionem articulorum eligendi Confessarii, & absolvendi predictos à causis reservatis, etiam in Bull. Cœle. Domini contentis, cum Fratribus. & Monialibus predictis Fratribus Predicatorum, & altiorum quorumcumque Ordinum, &c. locum minimè habentis, neque illis ullo modo suffragari possint, neque posse, &c. sed nostra intentionis fulle, & effe, quod idem Fratres, & Moniales, quantum ad Sacramentum Panis etiæ, & ordinariis dispensationis suorum Prelatorum, & Seclis Apostolicis quoad sibi referentia, subjecti sunt, carum remore presentem perperviso declaramus, & c. ac irritum, & inane, si secus, &c. Datum Rome, & die 16. Junii 1630.

G 3 Ubi